

Yeni Avrupa Bauhaus Kavramı ile Geleceğe Yönelik Yaşam Biçimlerini Tasarlamak

Banu Bekçi¹

Makale Geliş Tarihi: 06.04.2022
Yayıma Kabul Tarihi: 28.11.2023

Öz

Şehirleşmede yaşanan planlama süreçlerindeki başarısızlıklar yöneticiler ve farklı meslek disiplinlerinin planlama süreçlerine bütüncül yaklaşamamalarından kaynaklanmaktadır. Uluslararası platformlarda hissedilen bu süreç küresel ve finansal yoksunluğa karşı aranan ekonomik yaklaşımlarda rekabet gücünü artırıcı tedbir ve sürdürülebilir tasarım arayışlarını gündeme getirerek kent planlama ve tasarımlarındaki yapıllı çevrelerde yeni bir statükonun sorgulanmasını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda Avrupa "Yeşil Düzen" kavramının küresel etkileri ele alınarak yeşil düzene destek olabilecek sektörlerin neler olacağı, bu sektörlerin süreçten nasıl destekleneceği ve süreç içerisindeki dönüşümün nasıl ve hangi enstrümanlarla gerçekleştirileceği çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. "Avrupa Yeşil Mutabakatına" paralel olarak geliştirilen "Avrupa Yeşil Anlaşması" ile yürürlükte olan yasalara yönelik yeni düzenlemelerin ve değişikliklerin önü açılarak Avrupa ve yakın çevresinin korunması amaçlanmaktadır. Yeni Bauhaus akımı olarak yorumlanan bu süreç Bauhaus akımının karşılaştığı bütün olumsuz koşulları günümüzde yeşil yenilenme sürecinin bir başkaldırışı olarak görülmektedir. Çalışmada kentsel mekânlara ait planlamalardaki kolektif diyaloglar üzerinde durularak "İnsan-Doğa" dengesini koruyan yeşil kentsel planlama süreci hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Tasarım, Bauhaus, Yeni Avrupa Bauhaus, Avrupa Yeşil Anlaşması, Tasarım Geliştirme

DESIGNING FUTURE LIFE STYLES THROUGH THE NEW EUROPEAN BAUHAUS CONCEPT

Abstract

The failures in the planning processes in urbanization are due to the fact that managers and different professional disciplines do not approach the planning processes holistically. This process, which is felt on international platforms, has brought up the search for measures to increase competitiveness and sustainable design in the economic approaches sought against global and financial deprivation. Thus, the questioning of the status quo has come to the fore by considering a new approach in built environments in urban planning and design. In this context, by considering the global effects of the European "Green Order" concept, the starting point of the study is what will be the sectors that can support the green order, how these sectors will be supported by the process, and how and with which instruments the transformation will take place in the process. With the "The European Green Deal" developed in parallel with the "The European Green Deal", it is aimed to protect Europe and its immediate environment by paving the way for new regulations and amendments to the laws in force. This process, which is named the new Bauhaus movement, is seen as a rebellion of the green renewal process against all the negative conditions faced by the Bauhaus movement. In the study, information about the planning process (human-nature) is given by emphasizing the collective dialogues in the planning of urban spaces.

Keywords: Sustainable design, Bauhaus, New European Bauhaus, The European green deal, Design development

¹Prof. Dr. Banu Bekçi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı, E-posta: banu.bekci@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1789-535X

Giriş

Yeni Avrupa Bauhaus kavramı tasarımcılar kadar kent planlamacılarını da oldukça heyecanlandırmaktadır. İklim krizine karşı çok önemli ve radikal bir adım olarak görülen “Avrupa Yeşil Anlaşması” (The European Green Belt) iklim, çevreye ve doğaya karşı 2050 yılına kadar hüküm süreceği bütün coğrafyalarda koruyucu bir etki üstlendiğinden yeni bir Bauhaus yaklaşımı olarak kabul edilmektedir. Yaşanacak bu süreç Avrupa Birliği (AB) komisyonu tarafından desteklenen tüm anlaşmaların sürdürülebilirliğini kapsayıcı niteliğe sahiptir. 11 Aralık 2019’da Avrupa Birliği (AB) komisyonu tarafından yayımlanan bu tebliğ ile iklim ve çevre kirliliğine karşı yapılan tüm mücadeleler yeniden desteklenebilecektir. Son yıllarda çevre kirliliği ve küresel ısınmada yaşanan olumsuz koşulların ciddi boyutlara ulaşması toplumsal farkındalıkta bir artışın yaşanmasına da neden olmuştur (Ay Türkmen ve Kılıç, 2020:2542). Finansal ve küresel yoksulluğun çok hissedildiği günümüz koşullarında iklim krizleri, doğal afetler, tatlı su sıkıntılarının yanı sıra salgın hastalıkların hepsi birbiri ile iç içe geçmiş durumdadır. Hissedilen bu zorluklarla başa çıkmak için önerilecek çözümlerin sürdürülebilir bir çevre içerisinde birlikte düşünülerek planlanması gerekmektedir (Berndtsson, 2015:42).

Sürdürülebilir kalkınma anlayışının günümüz ekonomik koşullarında gerçekleşme gücü, uluslararası platformda yeni ekonomik arayışlara neden olmuştur (yeşil ekonomi, mavi ekonomi, biyoekonomi ve döngüsel ekonomi) (Önder, 2018:198). Düşünülen bu ekonomik model yaklaşımları ile kaynakların ve enerjinin verimli kullanımı çevre kirliliğini azaltarak üretim ve tüketimde sürdürülebilir sanayinin teşvik edilmesine fırsat sunarak rekabet gücü artırılarak yeni pazarlar oluşturup çevreci ve sürdürülebilir ekonomik büyüme teşvik edilecektir (Gregorio, Pié, ve Terceño, 2018:4232). Böylece yakın geçmişe kadar kullanılan “Doğrusal Ekonomi” modeli yerine artık “Döngüsel Ekonomi” modelinin tercih edildiği görülürken döngüsel ekonomi modelinin üreticiler kadar tüketicilerinde dikkatini çektiği görülmüştür (Görsel 1). Döngüsel ekonomi modelinde ürün ve hizmetler biyolojik ve teknik dönüşümler ile birlikte yeniden kullanıma imkân sunan doğal süreçleri içermektedir. Böylece doğal kaynaklar korunarak doğadaki biyolojik ve teknolojik döngülerin dolaşımına imkân sağlanabilecektir.

Görsel 1. Doğrusal ve Döngüsel Ekonomi Model Çizelgesi (Strrev, 2019; Önder, 2018)

Tüketim anlayışındaki “Daha fazlasını iste” kavramı gezegendeki kaynakların sınırsız kullanımına neden olduğundan gelecekte daha büyük sorunları da beraberinde getirecektir (Ecer, Güner ve Çetin, 2021:126). Daha fazla tüketim anlayışını besleyen “daha fazla üretim” anlayışının temelini oluşturan fosil yakıtlara dayalı doğrusal ekonomi modeli artık sorgulanmaya başlanmış bu modele alternatif yaklaşımların düşünülmesine neden olmuştur. Bu model karbon salınımına dayalı ekonomiyi desteklediğinden iklim krizi, aşırı hava olayları (fırtınalar, seller, kuraklıklar, orman yangınları, vb.) ve biyolojik çeşitlilikte azalma gibi doğa tahribatlarını da gündeme getirmiştir (Maselli, vd., 2009:109). Yetmemiş küresel sağlık tehdidi Covid-19 pandemisinde tüm dünya vatandaşlarına yaşatmıştır (Ecer, Güner ve Çetin, 2021:126). Pandemi zorluklarının tetiklediği yıpranan uluslararası iş birliği normları ele alındığında iklim değişikliği ve sürdürülebilir çevre zorluklarına karşı birleştirici altyapının oluşturulmasının yanı sıra etkili işbirlikçi ilişkilerinin geliştirmesine yönelik çok uluslu dış politika yaklaşımları da hiç bu kadar önemli olmamıştır (Zhang, Chen, Teng ve Ewing, 2021:1).

Yapılı ve Doğal Çevre Kavramı İçerisinde Yeşil Alt Yapı

Yapılı ve doğal çevre konularını ilgilendiren mekânların tasarımı ve planlanmasında yeşil altyapıya olan ilgi giderek artmaktadır. Yeşil alt yapıyı oluşturan ekoloji, iklim, peyzaj mimarlığı, hidroloji, halk sağlığı, sürdürülebilir çevre, bölgesel ve kentsel planlama yaklaşımları gibi pek çok doğal çevre değişkeni yeşil alt yapı kavramını desteklemektedir (Barton ve Grant, 2006:256). Hatta yeni fikirlerin geliştirilmesine yönelik bir platform olarak da görülmektedir (Sadowski, 2021:10715). Kentleşmelerde yaşanan en büyük olumsuz etki ise yaşam ortamları üzerinde hissedilmektedir. Hatta ekosistem servisleri üzerinde yaşanan her hangi bir fiziksel değişimde flora ve fauna da olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu etkilerden bazıları kıyı ekosistemlerinin bozulması (Bekci, 2021:3), yerel ölçekte kimlik kaybı (Bogenç ve Bekci,2020a:812), doğal vejetasyon kaybı (Bogenç, 2020:184), sulak alanlardaki kimlik değişimi (Shen, vd., 2019:49) ve pek çok doğal tahribat şeklinde sıralanmaktadır. Oysaki yaşadığımız çevrenin insanlara sunduğu olanaklıklar insan sağlığı ve refahının önemli bir belirleyicisidir.

Modern kent planlarındaki temel sağlık sorunlarına karşı aranan çözüm önerileri 19. Yüzyılda ortaya çıkmış günümüzde ise bu sorunlar ciddi sağlık problemlerine dönüşmüştür (Sallis, vd., 2016:2937). Kısacası sanayi devrimi başta olmak üzere ikinci dünya savaşı ile birlikte sağlıksız ortamlar inşa edilerek insanlara endişe duyabilecekleri (obezite, astım ve artan çevresel eşitsizlikler, vb.) pek çok problem yaratılmıştır. İnsan-Çevre ilişkisinde yaşanan bu süreç oldukça karmaşıktır. Bu nedenle planlamalarda insan sağlığını düşünen her tür-

lü yaklaşım desteklenmelidir (Koschke, Fürst, Frank, ve Makeschin, 2012:55; Frumkin, 2001:237). Bu düşünce modelinin insan sağlığı ile ilişkilendirilerek bir felsefe haline dönüştürülmesi doğal ve yapılı çevrelerin daha başarılı bir şekilde planlanması ve tasarlanmasını da sağlayacaktır. Özetle insanlar bağlı olduğu ekosistemin merkezinde yer almaktadır.

Sürdürülebilir kalkınmanın antropojenik tanımına (Brundtland, 1987:291) bakıldığında ise insan yerleşiminin özellikleri, toplumsal, ekonomik ve çevresel değişkenlerinin yanı sıra yaşam alanı içerisinde bulunan biyolojik ve küresel ekosistemleri de içermektedir. Kentsel gelişim süreci ve daha özel olarak yerleşim yerlerinin tasarımı ve planlamasına bakıldığında yapılı çevrenin son derece etkin olduğu görülmektedir. Böylece kent planlamacıları sağlıklı yaşam alanlarına karar verirken bu süreci takip edebileceklerdir. Kentsel planlama sürecinde temel teorik yaklaşımların yanı sıra disiplinlerarası çalışma gruplarına da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür modüllerin sağlanmasında en etkili görülen konular: (a) Şehirlerde kamusal olmayan yeşil altyapı (politika), (b) yeşil altyapı ve su yönetimi (mühendislik), (c) yeşil alt yapı ve sağlık (halk sağlığı), (d) kentsel gıda üretimi ve sürdürülebilirlik/döngüsel ekonomi (ekonomi), (e) yeşil alt yapı ve biyolojik çeşitlilik (biyoloji), (f) rekreasyon için yeşil altyapı (rekreasyon çalışmaları) ve (g) yeşil alt yapı ve binalar (mimari) dir (Frumkin, 2001:236). Tanımlanan tüm bu maddeler Avrupa Yeşil Anlaşmasında yer alan konu başlıklarını da üst ölçekte değerlendirmektedir.

Avrupa Yeşil Anlaşması

Sürdürülebilir kalkınma paradigması kentsel mekânlardaki doğal çevreye yönelik politikaların şekillenmesini farklı bir düzeye taşıyarak nüfusun yaşam koşullarını iyileştirip gelişmesini amaçlamaktadır (Hauff, Kuhnke, ve Hobelsberger, 2017:7). Avrupa Yeşil Anlaşması ile AB'nin doğal sermayesinin korunması, geliştirilmesi ve vatandaşlarına daha sağlıklı yaşanabilir bir çevre sunması amaçlanarak, AB üyesi ülkeler ve yakın çevresinin doğal dengesini korumaya yönelik bir yol haritası belirlemeyi hedeflemektedir. AB komisyonu; (i) Avrupa Dönemi makro ekonomik koordinasyon sürecini Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine entegre edecek, (ii) Sürdürülebilirliği ve vatandaşların refahını ekonomik politikanın merkezine koyacak, (iii) Sürdürülebilir kalkınma hedeflerini AB'nin politika ve eylemlerini oluşturacak maddeler doğrultusunda irdeleyecektir. Böylece Avrupa "Yeşil Düzen" in içeriğini ve küresel etkilerini tartışmaya başlayarak yeşil düzeni destekleyen sektörlerin belirlenmesi, bu sektörlerin nasıl destekleneceği, dönüşüm sürecinde nasıl bir stratejinin ve enstrümanın geliştirilmesi gerektiğinin üzerinde durmuştur. Deklarasyonun temel hedefi, 2050 yılına kadar Avrupa'nın küresel çapta ilk iklim-nötr kıtası olmasını sağlayarak Avrupalı kentliler ve özel sektörün, bu dönüşümün

avantajlarından yararlanmasını sağlamaktır. Avrupa Yeşil Mutabakatı güçlendirilmiş bir siyasi hareket olup Avrupa'nın şimdiye kadarki en büyük karbonsuzlaşma taahhüdüdür. Bu nedenle yürürlükte olan yasalara yeni düzenlemeler ve değişiklikler getirecek önerilere ihtiyaç duyulmaktadır (Ecer, Güner ve Çetin, 2021:127). Bu bağlamda yeşil teknolojiler, sürdürülebilir ve yenilikçi çözümler ile yeni iş ve istihdam alanlarına yapılacak yatırımlarla AB'nin yeni gelişme stratejisi ele alınarak Avrupa ve çevresinin korunması amaçlanmaktadır. Hiçbir bölge ve bireyin bu dönüşüm sürecinin dışında bırakılmayacağı AB tarafından yayınlanan bu mutabakat ile tekrar vurgulanmıştır (Tuğaç, 2020:240; URL2).

Yeni Bauhaus Kavramının Avrupa Yeşil Anlaşması Doğrultusunda Ele Alınması

Tasarımcılar ve kent planlamacıları Avrupa Yeşil Anlaşmasını yeni bir Bauhaus akımı şeklinde yorumlayarak yeşil yenileme hareketinin bir parçası olarak tanımlamışlardır. Yeni Bauhaus kavramının üstleneceği misyonlar ve bu misyonların nasıl ele alınacağı oldukça önemlidir. Ayrıca AB Yeşil Anlaşmasını tamamlayarak ekonomik büyümeyi kaynak kullanımından ayırıp adil ve müreffeh bir toplum için iklim ve çevre sorunlarıyla mücadele etme taahhüdünü de sunmaktadır (Ness, 2021:23). Yeşil anlaşmada istenilen dönüşümün başarılabilmesi için daha az tüketim (karbon), daha az yeni bina ve daha fazla yenilenme süreci gündeme gelmiştir. Bu gündemin ilham kaynağı olarak görülen Yeni Bauhaus ayrıca "Sürdürülebilirliği stil ile eşleştirmeyi" de amaçlamaktadır. Böylece mevcut yapıların yenilenmesinin getirdiği kısıtlamalar, etik ve kültürel boyutta ele alınarak dönüşümlerinin sağlanması amaçlanmaktadır (Ness, 2021:23). Bu süreç ile birlikte mimarlık ve inşaat mühendisliği için gerekli analizler ve mevcut ders seçeneklerinin araştırılmasına başlangıç yapılarak çevre alanlarında yoğunlaşan yükseköğretime yeni bir yaklaşım kazandırılarak mevcut durumun sorgulanmasına vurgu yapılmıştır (GaedeveKaempfer-Dern, 2018:276). Bauhaus öğretisinin temeli sanatın engin içeriğinin insanların yararlanabileceği bir doğrultuda kullanılması ve tasarımcının sosyal sorumluluk bilincini "İnsan-Çevre" özelinde irdelenmesinden oluşturmaktadır (URL 4). Böylece daha hümanist bir çevrenin yaratılmasında Bauhaus, sanatçıya sorumluluk ve görev yüklenmektedir. İnsana daha iyi bir çevre yaratılarak sanatı yaşamın içine entegre edebilmek amaçlanmıştır. Mimar Ludwig Mies van der Rohe'un da (1886-1969 tarihlerinde Bauhaus'da görev alan en son yönetici) ifade ettiği: "*Bauhaus bir fikirdi, ben ona inanıyorum ki; Bauhaus'un bütün dünyada uyandırdığı geniş yankı onun bir fikir olma gerçeğinde yatmaktadır. Böyle bir etkiye ve üne ne organizasyonla, ne de propaganda ile ulaşılabilir. Yalnız bir fikrin bu kadar kuvveti vardır ki böyle geniş yankılar uyandırabilsin.*" (URL 4) düşünce günümüzde hala etkisini

URL 2: European Green Deal, European Commission, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en, (Erişim tarihi: 2.03.2022)

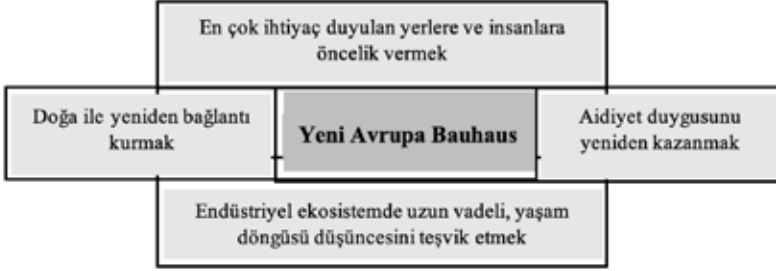
URL4:http://mobbig.mo.org.tr/wp-content/uploads/2020/07/MOBBIG-XXIX_Sunus_Yuksel-Bingol.pdf (Erişim tarihi: 30.03.2022).

korumaktadır. Bauhaus'un kurucusu Walter Gropius, 20. Yüzyılın başında ucuz ve sağlıklı konut projelerine karşı artan talebi günün koşullarına uygun olacak şekilde prefabrikasyon yapı ürünlerini kullanarak çözümlerken (ychowska, 2019:136) yeni Bauhaus örneğinde ise sorunun iklim krizi olması ve bu konuya ilişkin çözüm önerilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

2021'in Ocak ayından Haziran ayına kadar yürütülen Yeni Avrupa Bauhaus ortak tasarım çalışmalarında binlerce AB vatandaşı ve kuruluşunun görüş ve deneyimlerinden yararlanılarak dört tematik yaklaşım belirlenmiştir (URL 3). Bu süreçte komisyona üye olan devletlerin sürdürülebilirlik, estetik ve katılım değerlerinin yerel ölçekteki planlama stratejilerinin programlanması ve geleceğe yönelik yeni politikaların geliştirilmesi konuları da unutulmamıştır. Sürdürülebilir bir geleceğin hayal edilmesi ve inşası için ortak bir çaba gerektiğinden şehirlerin daha yaşanabilir ve sürdürülebilir mekânlara dönüştürülmesi için bu süreci destekleyen bir hareket anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni Bauhaus yaklaşımı gelecekteki yaşam biçimlerini şekillendiren bir tasarım topluluğu olarak tasarımlara sanat, kültür, sosyallik, bilim ve teknoloji bağlamında yaklaşılmasına fırsat sunup disiplinler arası kolektif diyalogları desteklemektedir. Bu sürece sanatçılar, tasarımcılar, mühendisler, bilim adamları, girişimciler, mimarlar ve öğrencilerin yanı sıra tasarımcı ve yaratıcı bir düşünce gücüne sahip tüm bireyler dahil olabilecektir. Kısacası geleceği tasarlamak isteyen her birey bu sürece katılım sağlayabilecektir.

Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonu (IFLA Europe) Yeni Avrupa Bauhaus Girişimini (Eylül 2021); En çok ihtiyaç duyulan yerlere ve insanlara öncelik vermek, doğa ile yeniden bağlantı kurmak, aidiyet duygusunu yeniden kazanmak ve endüstriyel ekosistemde uzun vadeli yaşam döngüsü olarak dört tematik yaklaşımla (URL 3) irdeleyerek teşvik etmeyi hedeflemektedir (Görsel 2). Belirlenen bu dört tematik madde ile tasarımlardaki sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık unsurlarının bireysel deneyimlerle karşılaştırılarak gelecekteki tasarımlara katkı sağlaması amaçlanmıştır. Planlama ve tasarım sürecinde yaşanan bu dönüşümler oldukça önemlidir. Dönüşümlerde bireyleri doğaya yaklaştıran (Ellen, 1996:14), doğal ekosistemlerin yenilenmesine katkı sunan (Blanco, Zari, Raskin ve Clergeau, 2021:404), biyolojik çeşitliliğin kaybolmasını önleyen (Bekci, 2021:3), doğa temelli bir tasarım yaklaşımının belirlenmesini sağlayan (Backman, Backman ve Silverberg, 2014:16), yenilikçi (Ahn, Truong, Tien ve Yoon, 2012:192), sürdürülebilir (Williams, 2007:274) ve ilham verici (Pearce, 2016:363) farklı çalışmalar bir araya getirilerek temel ilkeler oluşturulmuştur. Doğayla yeniden bağlantı kurmak için yapılacak dönüşümlerde mekânın erişebilirliği, çevrenin korunması ve yenilenme çalışmalarında yerel yönetimler kadar sivil toplum kuruluşları ve halkın karar verme yetkisi üzerinde de durulmuştur (Bogenç ve Bekci, 2020b:173). Böylece küçük ölçeğe sahip mekânlar-

daki çözümler kolaylıkla yapılarak kentlerde istenilen iyileştirmeler sağlanabilecektir.

Görsel 2. Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonunun (IFLA Europe) Yeni Avrupa Bauhaus Girişimine (Eylül 2021) ilham veren dört tematik yaklaşımı (URL 3)

Bir topluluğun bir mekânı duyduğu aidiyetlik hissi bireylerin yaşanmışlıkları kadar mekânın sürdürülebilirliği ve bireyler üzerinde bıraktığı kapsayıcılık duygusu ile ilişkilidir. Mekânın tarihi dokusu üzerinde yürütülen iyileştirmeler kadar ulusların sahip olduğu somut olmayan kültürel miraslardaki dönüşümlerde de dinamik bir süreç üstlenilmelidir. Günümüzde kültürel miraslar üzerinde yaşanan onarıcı etkilerle sıklıkla karşılaşmaktadır. Bu süreçlerde yaşanan olumlu etkilerin bireyler tarafından hissedilmesi mekânların kuşaklar boyunca yaşatılmasına olanak sağlayacaktır.

Yeni Bauhaus Kavramında Planlama ve Tasarım

Bauhaus ve fikirleri olağanüstü zor bir dönemde ayakta kalma zorluğunu üstlendiği için çok fazla çalışma alanına nüfus etmiştir. Akım karşılaştığı olumsuz koşullarda yok olmak yerine kendini sürekli yenileyerek yeniden keşfetmiş hatırlanarak Bauhaus Okulu kapandıktan sonra bile bireysel katılımcıların (Walter Gropius ve Mies van der Rohe) çalışmaları ile gelişmeye devam etmiştir. Zamanla tasarımcıları o günün en önemli ve en etkili ABD mimarları arasında yerlerini almıştır (Paiul, 2020:39). Kalabalığa ve aşırılığa tahammül edemeyen pratik insanların tercihi olan Bauhaus'un muhteşem mimarisi bünyesinde birçok ayrıntıyı barındırmaktadır. Klasisizm ve Barok'un ihtişamından oldukça uzak olan Bauhaus akımı güzelliğe farklı bir açıdan bakarak kolaylığı, rahatlığı ve basitliği formlarında rahatlıkla kullanabilmektedir (Paiul, 2020:39).

Yeni Avrupa Bauhaus akımı, geçmişin olaylarını aynı zamanda sürecin bir parçası olan aksaklıkları, aşırılıkları ve uzlaşmazlıkları görerek (1969) şu anda karşı karşıya olduğumuz Covid-19 pandemisi (2019-2022) ile sosyal ve iklimsel zor-

URL 3: New European Bauhaus Initiative, IFLA Europe-International Federation of Landscape Architects, <https://iflaeurope.eu/index.php/site/general/new-european-bauhaus-initiative> (Erişim tarihi: 4.03.2022).

luklarla paralel bir şekilde değerlendirmeyi hedef ilke olarak benimsemiştir. İnsanoğlu pandeminin zorlu sürecinden çıkmaya çalışırken Avrupa ülkeleri ise küresel iklim değişikliğine alternatif olabilecek düşünce arayışı içerisine girmişlerdir (Damjanovic, 2020:1). Pandemi sürecinde yaşanan travmatik deneyimlerden yola çıkılarak kentin yeniden yapılandırılmasında; kırsal alanla ilişkinin kurulması, sürdürülebilir planlamalarda dış mekânla iç mekân arasında yeni modellerin oluşturulması, mimarlıkta sanat ve yaratıcı disiplinlerin ilgilendiği konulara yer verilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur (Figueira, 2021:121). Böylece pandemi sonrası kentlerde yaşanan planlama süreçleri; mimari, sanat, sürdürülebilirlik ve mimari politikalar açısından da irdelenmesi gerekliliğinin ne denli önemli olduğu görülmüştür (Görsel 3).

Görsel 3. Yeni Bauhaus kavramının "Avrupa Yeşil Anlaşması" ile etkileşimi (Bason, Conway, Hill & Mazzucata, 2020)

Tasarımda yaratıcı olabilmek için mimari yaklaşımlara ve sanatsal deneyimlere ihtiyacımız vardır. Planlama ve tasarımlarda Yeni Bauhaus akımından yararlanabilmek için Avrupa Yeşil Anlaşmasının alt başlıklarını oluşturan kültür, sosyal altyapı, doğal çevre, teknoloji ve malzeme bilgisine sahip olmamız gerekmektedir (Görsel 3). Bu çok çeşitli ve karmaşık olarak görülen durum Avrupa'da başarılı bir şekilde somutlaştırılabilse de Avrupa Yeşil Anlaşması sayesinde

hayal gücü ile geliştirilerek tasarım ve planlamada hem karar verme aşamasında hem de günlük yaşamda kullanılabilir. Kentlerimizdeki yüksek verimli arazilerin tarım arazisi olarak kullanılması daha az tercih edilen alanların ise marjinal alanlar olarak kabul edilerek (Bouwma, Jongman ve Butovsky, 2002:101; Jongman, 2002:213) ağaçlandırma alanları olarak değerlendirilmesi sürdürülebilirliğe, kapsayıcılığa ve insanlar için sosyal deneyim kalitesine katkı sunarak birleştirici bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Disiplinler arası yaklaşımları harekete geçiren bazı özel ve acil durumlar mevcuttur. Bu süreçte mekânların ekonomik, sosyal ve fiziksel özellikleri dikkate alınarak daha yaşanabilir ve sürdürülebilir projeler üretilmektedir. “herkes için tasarım” yaklaşımından yararlanılıp (Barnes, 2011:68; Hamraie, 2016:293; Erkiç, 2011:193) yapıları çevrelerde iyileştirmelere gidilmelidir. Bu iyileştirmelere kentlerde olduğu kadar kırsal alanlar, banliyöler ve yozlaşmış mahallelerdeki mekânsal tasarımlarda da ihtiyaç duyulmaktadır (Teaford, 2016:135). İyileştirmeler yapılırken dezavantajlı gruplarda (yaşlılar, fiziksel engelliler, hamile kadınlar, vd.) düşünülerek tasarım yaklaşımları geliştirilmelidir. Ayrıca bölgenin sosyo-ekonomik gelişimine katkı sunan endüstriyel ekosistem süreçlerine de ihtiyaç duyulmaktadır (Schuyler, 1986:137). Böylece daha sürdürülebilir ve döngüsel dönüşümlerin ekonomik modeller içerisinde yer almasına fırsat verilerek çeşitli ekosistemler oluşturulabilecektir (Van Den Bergh ve Nijkamp, 1991:28; Vezzoli, Ceschin, Diehl ve Kohtala, 2015:2). Bu doğrultuda Yeni Bauhaus kavramı bir prototip olarak görülmektedir. Çok yakın zamanda Yeni Bauhaus’un etkileri bireyler tarafından hissedilerek Bauhaus’ta örtük olarak bulunan temel fikirler yeniden ele alınabilecektir (Bason, Conway, Hill ve Mazzucata, 2020:2).

Mimarlık dünyasını etkileyen Bauhaus kavramı dünyanın farklı yerlerinde yapılan uygulamalardaki form yaklaşımlarında yeni malzeme, anti dekorasyon ve yapılan platonik çıkışlarla dünya mimarisinin yeniden inşa edilmesine yol açmıştır (Amen, 2017:1). Bauhaus tasarımındaki sosyal ve çevresel sorunların çözülebileceğine dair ortak inanç disiplinlerarası tasarımcıları, şehir plancılarını ve çevrecileri bir araya getirerek Londra’nın ilk modernist konutu olan “Lawn Road Flats” adlı yepyeni bir apartman kompleksinin oluşmasına neden olmuştur. Well Coates tarafından tasarlanan bu bina da ortak kullanım alanlarına yer verilmesi (çamaşırhane, temizlik, yemek yeme ve garaj) kiracıları kişisel eşya yükünden kurtararak yeşil alanları fazla olan yapı alan kullanım fırsatları sunmaktadır (Anker, 2005:231). İnsanlar ve makineler arasındaki işbirliğinin derinleşmesi anlamına gelen bu kolektif zekâ yeni Avrupa Bauhaus’u için oluşturulan bir inovasyon havuzu açısından önemli bir vizyondur (Rosado-Garcia vd., 2021:11844; Beardon, 2010:1). Yeni Bauhaus’ta tasarım ve performans stratejilerini değerlendiren Brejzek ve Mayer (2019:76)’e göre kamusal alan-

larda çalışan mimarların sorunları çözmek yerine sorunlara vurgu yaptıklarını belirtmişlerdir (Ting, Lin ve Lin, 2021:25). Yapılacak projeler için ilişkilerin kurulabileceği, çatışmaların yaşanabileceği, iletişim ve müzakere alanlarının açılmasının mimarlıkta her şeyden önce sosyal bir olgu olduğunu vurgulamışlardır. Günümüzde Bauhaus kavramı modern tasarımdan “eko-tasarım” a giden bir yolu inovasyon ve uygulamalı sanatlarla diyalektik olarak ele alarak kültür endüstrisine katkı sunmaktadır. Bu anlamda Bauhaus, sanatı, teknolojiyi ve endüstriyi birbirine bağlayan bir misyona sahiptir (Christiane, 2019).

Günümüz koşullarına ait sahip olduğumuz teknoloji düşünüldüğünde çağımızın içinde bulunduğu zorluklara (iklim, su, ekoloji, vb.) temel fikirlerden yardım alarak yeni çözüm önerileri geliştirmelidir. Doğadaki temel zorlukların farkına vardığımız an Avrupa Yeşil Anlaşmasındaki davranışsal, kültürel, politik ve ekonomik yaklaşımlara ne denli ihtiyacımız olduğunu görebileceğiz (Görsel 3). Özellikle miras alanlarının korunması ve yönetiminin varlık tehlikesi altında olduğu günümüz koşullarında dünya mirasının korunması ve yönetilmesi gerekliliği sistemin odak noktasını oluşturmaktadır (Roders ve Oers, 2011:7). Lakin kültürel coğrafyadaki miraslar ne kadar geniş olursa olsun peyzaj ve kültürün kavramsallaştırılması hala tartışılarda konu olmaktadır (Morrissey, Nally, Strohmayer ve Whelan, 2014:328). Peyzaj bileşenlerinin şekil, stil ve işlevler bakımından heterojen olması temsil ettiği (Mautone, 2001:11) bölgesel çeşitliliklere katkı sunarak kültürel miras içerisindeki “mozaiklerin” oluşmasında yaygın bir etki üstlenmektedir. Günümüz de doğabilimciler ve yapıcı çevre tasarımcıları koruma çalışmalarında disiplinlerarası işbirliğinin gerekli olduğu düşüncesine hakimdir (Bogenç ve Bekci, 2020a:812; URL 1). Belirsizlikleri yeni Bauhaus kavramı içerisine oturtabilirsek karşılaşıcağımız zorluklara cesaretle yaklaşım hem tasarımları hem de sanatı yeniden geliştirebiliriz. Bununla birlikte disiplinler arası yaklaşımları nasıl harekete geçirdikleri, ilgili toplulukları içeren katılımcı süreçlerin nasıl inşa edileceği ve küresel zorluklara yerel çözümlerin nasıl geliştirileceği tekrardan ele alınmalıdır.

Sonuç

Yeni Avrupa Bauhaus girişimi gelecekteki yaşam biçimlerini tasarlamak için disiplinlerarası bir topluluk oluşturma girişimini hedeflemekte olup sanat, kültür, sosyalleşme, bilim ve teknoloji arasındaki kolektif diyaloglar kadar çevresel, ekonomik ve kültürel hedeflere ulaşmaya yönelik çözüm önerilerinden de yararlanmayı amaçlamaktadır. “Yeni Avrupa Bauhaus” girişimi ve “Avrupa Yeşil Anlaşması” insanların yaşamları ile yaşam alanlarını birbirine bağlayan bir köprü olarak görülmektedir. Daha yaşanabilir ve sürdürülebilir bir çevreyi insanlarla buluşturabilmek için geliştirilen Yeni Bauhaus kavramı, tasarımcılara ve plan-

URL 1: EC. State of the Union Address by President von der Leyen at the European Parliament Plenary, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_20_1655 (Erişim tarihi: 18 Şubat 2022).

lamacılara hayal etmeyi hayallerini de inşa etmeye teşvik etmektedir. Böylece kentsel peyzaj alanlarına yaşam döngüsünün dahil edilmesi ile geliştirilecek tasarımlarla döngüsellik ve ekolojik altyapının getirilecek olması doğal çevrenin sürdürülebilirliği açısından son derece değerlidir.

Yenilenmiş çevrelerde doğaya dayalı geliştirilecek çözümler ve malzeme seçimi tasarlanan çevrenin fiziksel dönüşümüne önemli boyutlar kazandıracaktır. İnsan merkezli çözümlere bir alternatif olarak düşünülen bu yaklaşımlar bireyleri topluluklara toplulukları doğaya yaklaştıran bir sürecin başlangıcını oluşturarak doğal ekosistemlerin yenilenmesine katkı sağlayıp, biyolojik çeşitliliğin kaybolmasını önleyerek, “insan-doğa” dengesinin yeniden kurulmasına fırsat sunacaktır. Burada önemli olan Yeni Bauhaus felsefesini oluşturan bilim ve teknolojiye sanat ve kültür ile köprü oluşturarak, daha yaşanabilir bir hayat için doğadan yararlanmak ve karmaşık toplumsal sorunların birlikte inşa edilmesi fikirlerini anlamaktır. Avrupa'nın dışında sürdürülebilir yaşam alanlarının yeniden oluşturulmasında uzman görüşleri kadar hem kurumsal stratejilerin hem de halkın bilgi birikiminden yararlanılmasının ne denli önemli olduğu bir kez daha vurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

- Ahn, K. K., Truong, D.Q., Tien, H. H.,ve Yoon, J.I. (2012). "An innovative design of wave energy converter",Renewable Energy, (42),186-194.
- Amen, M. A. (2017). "The inspiration of Bauhaus principles on the modern housing in Cyprus", Journal of Contemporary Urban Affairs, 1(2):21-32.
- Anker, P. (2005). "The Bauhaus of Nature", Modernism, 12(2):229-251.
- Ay Türkmen, M., ve Kılıç, F. (2020). "Sürdürülebilir kalkınma anlayışına yönelik döngüsel ekonomi modeli",Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 55(4), 2538-2556.
- Backman, K. F., Backman, S. J.,ve Silverberg, K. E. (2014). "An investigation into the psychographics of senior nature-based travellers", Tourism Recreation Research, 24(1),13-22.
- Barnes, C. (2011). "Understanding disability and the importance of design for all",Journal of Accessibility and Design for All, 1(1), 55-80.
- Barton, H., ve Grant, M. (2006). "A health map for the local human habitat", Journal of the Royal Society for the Promotion of Public Health, 126 (6), 252-261.
- Bason, C., Conway, R., Hill, D.,ve Mazzucata, M. (2020). A new bauhaus for a green deal, https://www.ucl.ac.uk/bartlett/public-purpose/sites/public-urpouse/files/new_bauhaus_cb_rc_dh_mm.pdf, (Accessed 17 February 2022)
- Beardon, C. (2010). "The Digital Bauhaus: aesthetics, politics and technology", Digital Creativity, 14(3):169-179.
- Bekci B. (2021). "A case study on the interdependence between the coastal ecosystem and humankind", Ocean & Coastal Management, 210(3), 105666.
- Berndtsson, M. (2015). Circular economy and sustainable development, Master Thesis in Uppsala University, Published at Department of Earth Science, İsveç, 53s.
- Blanco, E., Zari, M.P, Raskin, K.,ve Clergeau, P. (2021). "Urban ecosystem-level biomimicry and regenerative design: linking ecosystem functioning and urban built environments", Sustainability, 13(1),404.
- Bogeng, Ç.,ve Bekci, B., (2020a). "Regeneration of historical Akçaabat Ortamahalle",Journal International Refereed Journal on Social Sciences, 6(33),810-823.

- Bogeuç, Ç., ve Bekci, B.,(2020b). "Artvin Borçka ilçesi peyzaj değeri ve turizm etkileşimi",*Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2),171-181.
- Bogeuç, Ç., (2020). "Planning Strategies for Increasing The Tourism Potential of Rize Derepaşarı", *International Refereed Journal of Design and Architecture*, (21),180-209.
- Bouwma, I.M., Jongman, R.H.G., veButovsky, R.O. (2002). "The indicative map of Pan-European Ecological Network – Technical Background Document", ECNC Technical report series European Center for Nature Conservation Tilburg and Budapest, ISBN:90-76762-13-9, 101.
- Brejzek, T., ve Mayer, C.(2019). "Bauhaus now! Design and performative strategies", *Theatre and Performance Design*, 5(1-2):75-95.
- Brundtland, G. H. (1987). "Our Common Future—Call for Action", *Environmental Conservation*, 14(4),291-294.
- Christiane, W. (2019). "Estetika i kulturološki aspekti Bauhauşa - ka novoj koncepciji", *Serbian Architectural Journal*, 11(3):473-486.
- Damjanovic, I. (2020). "The geopolitics of the new european bauhaus: towards a green post-covid-19 world?",*Australian Institute of International Affairs*, (3):1-3.
- Ecer, K., Güner, O.,veÇetin, M. (2021). "Avrupa yeşil mutabakatı ve Türkiye ekonomisinin uyum politikaları",*İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 9(2),125-144.
- Ellen, R. F. (1996). *Nature and Society "The cognitive geometry of nature: a contextual approach"*.Routledge, ISBN: 9780203451069, 22.
- Erkiliç, M. (2011). "Conceptual Challenges Between Universal Design and Disability in Relation to The Body. Impairment, and The Environment", *METU Journal of The Faculty of Architecture*, 28(2),181-203.
- Figueira, J. (2021). "A conference for the future: from bauhaus to the new house – post-covid landscapes",*Docomomo Journal*, (65),121–122. <https://doi.org/10.52200/dj.65.6>
- Frumkin, H. (2001). "Beyond toxicity: Human health and the natural environment", *American Journal of Preventive Medicine*, 20(3),234-240.
- Gaede, S., veKaempf-Dern, A. (2018). Professional Manager instead of Managing Professional – Value and design of a new Bauhaus degree program.<https://eres.architexturez.net/doc/oai-eres-id-eres2018-276>, (276).
- Gregorio,V. F., Pié, F.,veTerceño, A. (2018). "A Systematic Literature Review of Bio, Green and Circular Economy Trends in Publications in the Field of Economics and Business Management",*Sustainability*, (10),4232.

Hamraie, A. (2016). "Universal design and the problem of "post-disability" ideology", *Design and Culture*, 8(3),285-309.

Hauff, M., Kuhnke, C., veHobelsberger, C. (2017). *Sustainable Development Policy, A European Perspective*, Chapter: I, Routledge, s:1-26.

Jongman, R.H.G. (2002). "Homogenisation and fragmentation of the European landscape: ecological consequences and solutions", *Landscape and Urban Planning*, (58),211-221.

Koschke, L., Fürst, C., Frank, S., ve Makeschin, F.(2012). "A multi-criteria approach for an integrated land-cover-based assessment of ecosystem services provision to support landscape planning", *Ecological Indicators*, (21),54-66.

Maselli, F., Moriondo, M., Chiesi, M., Chirici, G., Puletti, N., Barbati, A., ve Corona, P. (2009). "Evaluating the effects of environmental changes on the gross primary production of Italian forests", *Remote Sensing*, 1(4),1108-1124.

Mautone, M. (2001). L'approccio geografico per la valorizzazione del patrimonio culturale, in Mautone M. (a cura di), *I beni culturali, risorse per l'organizzazione del territorio*.Bologna, Patron Editore, s:9-16.

Morrissey, J., Nally, D., Strohmayer, U.,ve Whelan, Y.(2014). *Key Concepts in Historical Geography*, Sage Publications India Pvt. Ltd., ISBN: 978-1-4129-3043-7, s:328.

Ness, D. (2021). "The shift from new build to regeneration. Can the new Bauhaus transform architecture and design to meet global challenges?",*International Journal of Architecture, Art and Design*,(9),22-31.

Önder, H. (2018). "Sürdürülebilir kalkınma anlayışında yeni bir kavram: döngüsel ekonomi",*Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (57),196-204.

Pearce, J. (2016). "What fosters awe-inspiring experiences in nature-based tourism destinations?",*Journal of Sustainable Tourism*, 25(3),362-378.

Paiul, V.(2020). "Formation and development of Bauhaus",*Conferina tehnico-știinific a studenilor, masteranzilor și doctoranzilor*, (2),39-41.

Roders, A. P., ve Oers, R. V.(2011). "Editorial: bridging cultural heritage and sustainable development",*Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*, 1(1),5-14.

Rosado-Garcia, M. J., Kubus, R., Argüeller-Bustillo, R., ve Garcia-Garcia, M. J. (2021). "A New European Bauhaus for a Culture of Transversality and Sustainability", *Sustainability*, 13(21):11844.

Sadowski, K. (2021). "Implementation of the New European Bauhaus Principles as a Context for Teaching Sustainable Architecture", *Sustainability*, 13(19),10715.

Sallis, J. F., Bull, F., Burdett, R., Frank, L. D., Griffiths, P., Giles-Corti, B., ve Stevenson, M. (2016). "Use of science to guide city planning policy and practice: how to achieve healthy and sustainable future cities", *National of Medicine*, 388(10062),2936-2947.

Schuyler, D. (1986). The new urban landscape "the redefinition of city form in nineteenth-century america", Baltimore: John Hopkins University Press, ISBN: 9781421420394, s:237.

Shen, G., Yang, X., Jin, Y., Xu, B., ve Zhou, Q. (2019). "Remote sensing and evaluation of the wetland ecological degradation process of the Zoige Plateau Wetland in China", *Ecological Indicators*, (104),48-58.

Stere, N. (2019). "New industrial business models: from linear to circular economy approach", *Trakia Journal of Sciences*, 17(1),511-523.

Teaford, J. C. (2016). The 20th-century American city: problem, promise & reality, John Hopkins University Press, ISBN: 9781421420394, 240.

Ting, Y. W., Lin, P. S., ve Lin, R. T. (2021). "A Study of Applying Bauhaus Design Idea into the 'Body Workshop of Bauhaus'", *World Scientific Connecting Great Minds*, https://doi.org/10.1142/9789811238727_0006, 25-28pp.

Tuğaç, Ç. (2020). "Avrupa kentsel şartı'ndan Avrupa yeşil sözleşmesi'ne: Avrupa'da kentsel politikaların gelişim süreci ve geleceği", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 19(1),225-267.

URL 1: EC. State of the Union Address by President von der Leyen at the European Parliament Plenary, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_20_1655 (Erişim tarihi: 18 Şubat 2022).

URL 2: European Green Deal, European Commission, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en..(Erişim tarihi: 2.03.2022)

URL 3: New European Bauhaus Initiative, IFLA Europe-International Federation of Landscape Architects, <https://iflaeurope.eu/index.php/site/general/new-european-bauhaus-initiative>(Erişim tarihi: 4.03.2022).

URL4:http://mobbilg.mo.org.tr/wp-content/uploads/2020/07/MOBBIG-XXIX_Sunus_Yuksel-Bingol.pdf (Erişim tarihi: 30.03.2022).

Van Den Bergh, J.C.J.M., ve Nijkamp, P. (1991). "Operationalizing sustainable development: dynamic ecological economic models". *Ecological Economics*, 4(1),11-33.

Vezzoli, C., Ceschin, F., Diehl, J. C., ve Kohtala, C. (2015). "New design challenges to widely implement 'Sustainable Product–Service Systems'", *Journal of Cleaner Production*, 97(15), 1-12.

Williams, D. E. (2007). "Sustainable design 'ecology, architecture, and planning'", John Wiley & Sons.Inc., ISBN: 978-0-471-70953-4, 274p.

Zhang, L., Chen, M., Teng, F., ve Ewing, J. (2021). "Greenhouse gas (ghg) emission mitigation and ecosystem adaptation along belt and road initiative", *Ecosystem Health and Sustainability*, 7(1).

Zychowska, M. J. (2019). "Bauhaus - didactic experiments and their legacy", *Global Journal of Engineering Education*, 21(2), 134-138.